

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 40/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om försvarsmakten

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 november 1998 regeringens proposition (RP 240/1998 rd) med förslag till lag om ändring av lagen om försvarsmakten till försvarsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande i ärendet till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Timo Turkki, försvarsministeriet
- professor Ilkka Saraviita
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att skyldigheten för försvarsmaktens tjänstemän att övergå till en annan tjänst eller ett annat uppdrag, som för närvarande delvis regleras genom en förordning, blir överförd till lagnivå. Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

I motiveringen till lagstiftningsordningen konstateras att den föreslagna bestämmelsen om be-

svärsförbud innebär ett intrång i den rätt att söka ändring som avses i 16 § 2 mom. regeringsformen. Den föreslagna regleringen anses dock uppfylla de centrala krav som har uppställts på en inskränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Därför kan lagförslaget enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Enligt lagförslaget är försvarsmaktens tjänstemän skyldiga att övergå till en annan tjänst eller

ett annat uppdrag vid försvarsmakten när det är nödvändigt för att tjänstgöringen skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. I ett sådant

beslut får ändring sökas enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om beslutet föranleder byte av tjänstemannens tjänstgöringsort. I annat fall får ändring inte sökas genom besvär i ett beslut som gäller förflyttning till en tjänst eller förordnande till ett uppdrag. Förslaget har författningsrättslig betydelse med tanke på rätten att fritt välja boningsort som regleras i 7 § 1 mom. regeringsformen och för dess 16 § 1 mom. som tryggar var och ens rätt att få ett beslut som gäller hans rättigheter och skyldigheter behandlat vid oavhängigt lagskipningsorgan.

Lagförslagens 9 a § 1 mom. innebär inte direkt att tjänstemannen är skyldig att bo på någon annan ort men skyldigheten att övergå till en annan tjänst eller ett annat uppdrag kan de facto begränsa den berördes frihet att välja sin boningsort. Förslaget fyller kravet på att inskränkningarna av grundläggande fri- och rättigheter bör genomföras genom en lag. Den nämnda skyldigheten gäller tjänstemännen inom försvarsmakten. Utskottet anser att försvarsmaktens uppdrag är av sådan karaktär att det är motiverat att tjänstemännen föreskrivs skyldigheter som går längre än normalt. Enligt vad utskottet erfar finns det i den militära förvaltningsapparaten godtagbara grunder för den föreslagna flyttningsskyldigheten med hänsyn till systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Regleringen uppfyller kravet på proportionalitet beträffande inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter. Med hänsyn till kravet på rättsskydd, som anknyter till inskränkningen av de grundläggande fri- och rättigheterna, är den möjlighet till

ändringssökande som föreslås tillräcklig. Lagförslaget utgör därför inget problem med hänsyn till 7 § 1 mom. regeringsformen.

Av 9 a § 3 mom. i lagförslaget följer att ändring inte får sökas genom besvär i ett beslut som gäller förflyttning till en tjänst eller förordnande till ett uppdrag som inte föranleder byte av tjänstgöringsort. Utskottet framhåller att militärtjänsternas särskilda karaktär bör vägas in när denna omständighet utvärderas ur författningsrättslig synpunkt. När en tjänsteman inom försvarsmakten förordnas till en annan tjänst eller ett annat uppdrag är det fråga om ett normalt och godtagbart drag inom försvarsmaktens personalsystem, som de som söker sig i försvarsmaktens tjänst på förhand är medvetna om. En tjänsteman flyttas i allmänhet till en tjänst av samma rang eller till en högre tjänst. Det föreslagna besvärsförbudet är inte enligt utskottets uppfattning problematiskt med hänsyn till 16 § 1 mom. regeringsformen (jfr. GrUU 17/1998 rd, där utskottet utan anmärkingar godkände ett liknande besvärsförbud beträffande gränsbevakningsväsendet). Försvarsutskottet bör dock klarlägga det för besvärsrätten centrala begreppet tjänstgöringsort.

Utlåtande

På grund av det ovanstående anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget kan behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Helsingfors den 24 november 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Ville Itälä /saml
vordf. Johannes Koskinen /sd
medl. Tuija Brax /gröna
Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Anneli Jäätteenmäki /cent
Marjut Kaarilahti /saml
Juha Korkea-oja /cent
Heikki Koskinen /saml

Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /saml
Johannes Leppänen /cent
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /vgr
Maija-Liisa Veteläinen /cent
suppl. Reijo Kallio /sd.